

Abonnement pour un an

350 Piastres

Edition spéciale. 500 ptrs.

Adresse :

« Idjtihad » Constantinople

Téléph. St. 865

XXIII ème ANNÉE

1 Janvier 1928, No 243

اجتهاد

علمی، ادبی، اقتصادی، صناعی، صحتی مجموعہ

آبونمان : سته لکی [24 نسخه]

تور کیا ایچون 2 بچق، خارج ایچون
3 بچق، اعلا کاغذلیسی 5 لیرادر.

اداره خانه سی :

جفال اوغلنده « اجتهاد شوی »

تلفون : استانبول ۸۶۵

یکرمی اوچنچی سته

نومرو ۲۴۳-۱۵ کانون ثانی ۹۲۸

معري (ابوالعلا) MAARRI

عفيف و محویشکار یاشادی . ایکسی ده علم و عرفانه ثبات ایله ، محرومیتله خدمت ایتدیلر . باشقه هیچ بر شینه اهمیت و پرمیدار . (فارابی) ده ایسته سه ایدی رفاه ایله یاشایه بیلیردی . کیجه او قومق ایچون بکچینک قندیانه محتاج اولقی درجه سنده محرومیت و احتیاج ایچنده یاشا . مازدی . بو او یله بر بیوکلکدرکه توالی ایده جک عصر لر اوکا قارشی کال تعظیم ایله باش اکر . مدنیقی اوتهدن بری تأسیس ایدن بیوک علما ، بیوک ارباب فن و صنعت علی الا کثر بویه محرومیتلر ایچنده یاشامشلردر .

(ابن خلکان) (ابوالعلا) نک ۳۹۸ سنه هجریه سنده یعنی اوتوز بش یاشنده ایکن (معره) دن بغداده سیاحت ایتدیکنی ، ینه تکرار (معره) یه دوندیکنی ، برسنه صوکره ینه (بغداد) کیتدیکنی ، فقط بو ایکنجی سیاحتنده برسنه یدی آئی بغدادده قالدقندن صوکره والده سنک خسته لقی خبر آله رق تکرار (معره) یه عودت ایتدیکنی و بو تاریخدن صوکره (معره) دن آیرلادیقنی قید ایدر . (ابن خلکان) دن صوکره (ابوالعلا) حقنده هر کیم یازی یازمش ایسه علی الا کثر (ابن خلکان) ک بو روایتی بلا تحقیق یازمشدر . حال بوکه (ابوالعلا) نک او اعمی حالی ایله برسنه ایچنده بغداده کیدوب عودت ایتدکدن صوکره تکرار بغداده دیگر بر سیاحت اختیار ایتسنی موجب نه سبب ، نه ده دلیل یوقدر . شو حالده (ابن خلکان) ک داهی اعمانک بغداده بر دفعه وقوع بولان سیاحتی سهواً ایکی دفعه کوسترمش اولدیغه حکم اتمک لازم کلیر . چونکه معقولی بودر . باخصوص (ابوالعلا) نک کرک شعر ، کرک نثرلرنده بغداده ایکی دفعه کیتدیکنه دایر هیچ بر اشارت موجود اولمادیقنی کی اونک احوالی حقنده اک جدی معلومات ویرن (ابن قفطی) ، (ذهبی) ، (یاقوت حموی) ، (صفدی) و سائر نک آثارنده ده بو خصوصی مؤید بر مطالعه یوقدر .

(ابوالعلا) نک تحصیل ایچون صرف ایتدیکی زمانلردن باشقه اوتوز بش یاشنه قدر نصل حیات کچیردیکنی بیلیمورز . چونکه هیچ بر کتابده بوکا دایر بر بحثه تصادف ایتدک . تخمینمه کوره (ابوالعلا) باباسندن ، حبلده کی علمادن علوم لسانیه و ادبییه یی تحصیل ، انطاکیه ، لاذقیه و طرابلس شامده توسیع معلومات ایتدکدن صوکره (معره) یه عودتله اوراده شاعرانه بر حیات سورمش ، شعر وادیات ایله وقت کچیرمشدر . حیانه کوسکون ، املجه منکسر ، هر شیدن حزن و الم ایله متأثر بر حالده یاشایان بو بیوک داهی خلقدن عزلت و انزوائی ترجیح ایدیوردی . فقط بو آرزوسنه نائل اوله مایوردی . چونکه علم و عرفان طالب لری اونک یانه کلوب علمندن فیض آلمقدن خالی قالمایوردی .

(ابوالعلا) فقیر یاشادی . عائله سنه عائد بر وقفدن سنه ده اوتوز آلتون قدر بر ایراددن باشقه ثروتی یوقدی . بونک نصفی کندیسنه خدمت ایدن آدمه وریبوردی . دیگر نصفی ایله کندیسنی کچینوردی . یوقدر جزئی بر پاره ایله نه درجه محرومیت ایچنده یاشایله بیله جکی ایضاحه محتاج دکدر ظن ایدرز . حال بوکه (ابوالعلا) علمی ، شعرنی شونک بونک مدخنه آلت اتخاذ ایتش اولسه یدی پاره قازانه بیلیردی . ده مرفه یاشایه بیلیردی . فقط (ابوالعلا) بوکا تنزل ایتدی . او ، خلقتی ظالم کوریبوردی . خلقتک ظلمنه اشتراک ایدن ، بدبخت و فانی انسانلرک باشنه بر بلا ، بر کابوس ظلم کیلین بر طناق متقلبه نک مدحی وادیسنده - دیگر شعرانک یاپدقاری کی - یالانچی وریا کار شعر لر نظم ایده بیلیردی . بونی یاممادی . ناموسلی بر فقیر لکی یالانچی و مداهن بر کنیش معیشته ترجیح ایتدی . بو فضیله اسکی شاعر لرده بک نادر تصادف اولنور .

اصلی تورک اولان و اسلام مدینته شرف ویرن (فارابی) نصل نریه ، عفيف ، محویشکار یاشامش ایسه (ابوالعلا) ده

ایشته بغدادك بو واسع علمی شهرتی ، علم و عرفان
جاذبه سی (ابوالملا) نك او بیوك و محشم شهری زیارت
ایتمك ایسته منه سبب اولمش ایدی . (معره) كوچك
بر شهر ایدی . بیوك داهینك بیوك فكر واملنه طیار
کلیوردی . اوراده کندنن باشقه جهانشمول بر شهرت
صاحبی بیوك عالم ، شاعر لر یوقدی . دهانك انجلاسه
دها بیوك بر میدان تشکیل ایدن عرب عرفان مرکزینه
منجذب اولمش بك طبیعی ایدی . دیگر جهتن اوصره لرده
حلب طرفلری سیاسة بیوك تحولله ، شورلاره ،
حر بلره ، رقابتلره ساحه اولیوردی . (ابوالملا) بو حاللردن
بك زیاده صیقلمش ایدی . روحه ، املنه دها موافق بر مرکز
عرفان آرایوردی . باخصوص شیعیلری و بالخاصه باطنیلری
هیچ سومزدی . اوسنه حلب فاطمیلرك حکمی آلتنه
کیرمش ایدی . فاطمیلر ایسه اسماعیلی باطنی ایدیلر .
بونون بو اسباب (ابوالملا) نك معره دن اوزا قلاشمسه ،
کوکله دها موافق بر یر آرامه منه باعث اولمش ایدی .
(ابوالملا) بغداد سیاحتنه قرار ویرنجه حلبده
مقیم دایسی (ابو طاهر) اوکا ماده معاوتی درعهده
ایندی . قوچه داهی فرانیه قدر قره دن کیتدی . فراتدن
بر کمی یه ییندی . (قادسیه) یه قدر کمی ایله سیاحت
ایندی . فقط اورایه واریر و ارماز حکومت مأمورلری
مجهول قالان بر سبيله کمی بی ضبط اییدیلر . (ابوالملا)
اورادن بغداده قره دن کیتمه مجبور اولدی .
(ابوالملا) بغداده واصل اولونجه (ابو حامد اسفرا -
یینی) یه بر قصیده یازدی . بو قصیده ده اونك دوستلغی
تمنی اییدی کی ضبط اولنان کینك اعاده منه توسطنی ده
رجا ایندی . (ابو حامد) کمی بی اعاده ایستدیرمدی .
یا خود ایستدیرمه موفق اولامادی . (ابوالملا) ، ابو
احمد حکاری نامنده بر ذاته مراجعت ایلدی . بو ذات
کمی بی اعاده ایستدیردی . (ابوالملا) بو ذاته یازدینی
بر قصیده ده وقوع بولان معاوتنه تشکر ایندی . بوده
کوستریبور که او زمانلرده سوریه دن بغداده سیاحت
قولای دکلدی و ابوالملا برسه ایچنده بغداده ایکی دفعه
کیتدی .

او صره ده بغداد سیاسی واداری فنا بر بحران
کچیریوردی . خلیفه نك اسمی واردی . امور دولت
(آل بویه) دن بر سلطانك النده ایدی . عسکر مختلف
اسباب و عوامل آلتنه هر کون بر اختلال ، برقاریشقلق
چیقارمقله مشغول ایدیلر . بونکله برابر علوم و معارف
بالعکس حال رواج و اعتلا ده بولونیور ایدی . بعضلری
عوامه ، بعضلری ده خواصه مخصوص اولق اوزره بر جوق
علمی جمعیتلر تأسس ایتمش ایدی . از جمله بر ایدیلر جمعیتی
مشهور شعرا دن (شریف رضی) نك ریاستی آلتنه
طوبلانیوردی . بر فیاسوف و متکلملر جمعیتنه اونك قاردشی
(مرئضی) ریاست ایلیوردی . دیگر بر خواص جمعیت علماسی
ایسه (تقویم بلدان = جوغرافیا) عالمنده بك بیوك بر شهرت
صاحبی اولان (ابو احمد عبدالسلام بن حسین) ك اونده
کندی ریاستی آلتنه هفته ده بر عقد اجتماع ایلیوردی .
علما طرفندن بیوك محاضره لر (قونفرانس لر) ویریلیوردی .
شافعی فقهادن - حقوق شناسلردن - (ابو حامد اسفر -
یینی) نك فقهه دائر اولان محاضره لرینی یدی یوز طلبه
دیگرلری . کذلک او علمی فیض و اعتلا جمله سندن اوله رق
(ابوالملا) نك زماننده بغدادده ایکی بیوك کتبخانه
واردی . بری (هارون الرشید) زماننده تأسیس اولنان
(بیت الحکمه) نامنده کی کتبخانه ایدی . بو کتبخانه
(مأمون) ك زماننده بك پارلاق بر دور کچیرمشدی .
اونی اداره و اورایه دوام ایدنلر اکثریتله اصلی ایرانلی
وساغر عرب عناصردن ظهور ایتمش بیوك عالملردن تشکل
ایلیوردی . اسلامیتده شعوبیلک ، یعنی اسلامیتده ملیت فرقی
آراماق مسلکی بورادن نشأت ایتمش ایدی . دیگرکی (آل بویه)
ملو کندن (بهاء الدوله) نك وزیر (سابور بن اردشیر)
طرفندن ۳۸۱ تاریخنده بغدادده کرخ محله سنده ایکی
سور آره سنده تأسیس اولنان کتبخانه ایدی . بوراده
مشهور و معتبر علمانك ال یازیسی ایله یازیلی اون بیکدن
زیاده کتاب واردی . بو کتبخانه بالآخره ملوک
سلجوقیه دن طغرل بکك ۴۴۷ سنه سنده بغداده کیردیکی
انسانده (کرخ) محله سنده محترق اولان اما کن میاننده
محترق اولمشدر . ابوالملا بوکا (دارالعلم) نامی ویریبور .

ازوای ترجیح، بدینک و مردمکریک، دوری ایشه
 بوتارنچدن اعتباراً باشلار. کندی اوینه قاپاندی. قناعت
 ایله یاشادی. نور بصردن محرومیت ایله ازوایه کنایه
 اوله رق کندی نفسه (رهن الحبسین = ایکی زندان
 اسیری) نامنی ویردی. ات، سوت، یورطه، بال
 وبتون حیوانی موادک اکلندن فراغت ایلدی. قاینامش
 بر آووج مرجک، بر قاچ انجیر ویا بر آز اوزوم اونک
 غداسه کفایت ایدیوردی.

••

(معری) نك شعرلرندن خلاصه لر :

۱ - ای زمان آدملی ! افعالکری ذم ایدر ایسه،
 شبهه سز، اک اول کندیدن باشلارم. شو زمان بیتینده
 ضارلرده سربله، شریزده نهایت بولسون. روح وجسم
 برآزاده بولوندقجه انسان فناقندن کری طورمیور.

۲ - شو کوردیک افسانه لر قدماک قازانچ ایچون
 یالاندن اؤیدوروب بر طاقم غافلرک نقل وروایت ایتدکری
 شلردن عبارتدر. یالان وباطل، وجوده کلدیکی کوندن بری،
 خلق آراسته غالب کلش، عقل و ذکا صاحبلی قهر والمندن
 ترک حیات ایتشلردر :

واحدیث خیرتها غواة واقترتها للمکسب القدماء
 غلب المین مذکان علی الخلق وماتت بفیظها الحکماء

۳ - کاشکی طوغان چوقق طوغدینی دقیقه ده اولسونده
 طوغورمق دوشکندنه بولنان والده سنک سوتی ائمه سین .
 چونکه او چوقق ده سوز سوله مند اول لسان حالی ایله
 والده سنه « بی طوغورمقله سکا فنانکی ایتکندن باشقه سندن
 برشی بکله ده » دیکده در .

ولیت ولیداً مات ساعة وضعه ولم یرتضع من امه النساء
 یقول لهما من قبل نطق لسانه تقیدین بی ان تشکی وتسانی

۴ - قادیئر حقنده کی فکری :-

« اونلره اورمه بی، طوقومه بی، دیکمه بی اوکره دیکر،
 یازمه بی، اوقومه بی براقیکر » :

علموهن انزل والنسج والردن وخلقوا کتابه وقراءه

۵ - سوز انسانلر کی ای وفادار . انسانلرده زمان
 کی آیدینلق وقارا کفدر .

۶ - کیرلی البسه بیقانعله تمیزله نیر. فقط کیرلی برقلب
 بیقانون تمیزله نر . . .

۷ - چولارده نصل دوه خرسزلی واری ایه جامعلرده،

(ابوالعلا) بغدادده الک مشهور علما ایله کوروشدی.
 اک بیوک کتبخانه لره دوام ایتدی. (معره) ده بولامادینی
 کتابلری او کتبخانه لرده بولوب اوقودی .

اسکی روماده شعرا شعرلرینی عمومی میدانلرده خلقه
 اوقورلردی . بغدادده شعرا شعرلرینی منصورجامعده
 علناً خلقه انشادایدرلردی . (ابوالعلا) اوراده شعرلرینی
 اوقویه رق علماک تقدیر وتوجهنه مظهر اولدی. دیگر
 طرفدن شریف مرتضی نك ریاستی آلتنده بولنان جمعیت
 علمایه دوام ایتدی . کذلک دوستی عبدالسلامک ریاستی
 آلتنده واونده کیزلیجه انعقاد ایدن فیلسوفلر جمعیتک
 اجتماعلرنده حاضر بولونیوردی . او انشاده محمود بن
 سبکسکین (سوبوک تیکین) هندستانک بیوک برقمینی
 فتح ایتمش، هند علوم ومعارفی، هند فلسفه سی بفهاده
 تماماً انتقال ایلش ایدی. (ابوالعلا) حیوانلری انجیماک،
 ات وحیوانی شیلر بیماک مذهبی ایشه بوا نشاده هند
 فلسفه سی مطالعه وتدقیق ایتدکن صوکره قبول ایتمش
 ایدی . . . ۴۰۰ سته سنده بغداددن معره یه عودتندن صوکره
 وفاته قدر قرق بش سته ات وحیوانی شیلر ییدی .

(ابوالعلا) بغدادده بولوندیغی انشاده هم احترام
 واکرام، همده جفا وحقارت کوردی. احترام واکرامه
 دوستی عبدالسلام ایله اهالی طرفندن، حقارته شعرادن
 شریف مرتضی ایله مشهور نحو علماسندن (ابوالحسن
 علی بن عیسی الریعی) طرفندن اوغرامشدی. اونک ایچون
 (ابوالعلا) اورادن عودتندن صوکره بغدادی کاه ذم،
 کاه مدح ایدردی . (معره) بی کندی حال وموقعنه
 کوچک کورن قوجه داهی بغدادده ده مرفه وراحت
 برمعیشت آرامشدی . املنه موفق اوله مادی . بغدادده
 برسنه یدی آی قالدقندن صوکره والده سنک خسته لنی
 خبرینی آلدی . هان یوله چیقدی . والده سی ده اول
 وفات ایتدی . (ابوالعلا) معریه واصل اولدینی زمان
 والده سی حیاته دکلدی . (معری) معزز والده سنک
 صوک برنظره وداعنه نائل اوله مادی . نامنی برمرثیه ایله
 تحلید ایتکندن، آجی آجی آغلامقندن باشقه برشی یاپامادی.
 (ابوالعلا) نك حزن، یأس، دنیادن فراغت،

و برآمدن عاجزم . هر کیم بیلیرم دیه ادعا ایدر ایسه یالان سویلر .

۱۲ — عقل ورشدی ضلالت اوغرایان ملتر آراستده صیلیری تعظیم و توقیر ایدن خرسیتانلر قدر شاشقین بر ملت کوردم . ای اسرائیلیر ! بکله دیککز مسیح ک کلسی امید اولنوری ؟ هیات ! آلامش اولانلر بیله هر شیشی آکلا مشلردر . بز مسیح کلدی ، لکن صلب اولنمادی دیدک . سز هنوز کلدی دیورسکز . خرسیتانلر کلدی و صلب اولندی دیدیلر . سز تورانک یالانلری اوزاقلردن چکوب کتیردیکز . بعضاً انسان اوزاق فناقلری کندینه چکوب کتیریر . نه وقت قدر انسانلر بر برینی اولدوره چکلر ! فقط امین اولنکز که الی قله اوزادان کیمه نك مقصدی یوکک برغایه دکل ، مقتولک مالی اله کچیرمکدر . دینک دره کی اختلاف اساسی اوزرینه قورولمشدر . کیسی یوکک کاشانلر انشا ایدر ، کیسی قبولر قازار .

۱۳ — انسانلرک ایشلری هیچ بر عصرده طوغری کیتامشدر و کیتیه چکدر . حضرت آدم دورندن بری بوحال بویه دوام اغشدر . حق یوقدر . هر کس کندی هوی وهوسه کوره حرکت ایدر .

۱۴ — انسان قرق یاشنی کچدکن صوکره قنورلاشفه باشلار ایسه اونی معذور کورمک لازمدر . زمانک عقلی یوقدر . قصورده بولونور ایسه اونی معاتب طوعامالیدر .

۱۵ — براعمایه یولنی کوستره چک بر دکنک اوکا هر دوستدن ، هر آرقداشدن ده نافع ودها وفا کاردر . انسانلر هر ذمه لایقدرلر . پک آچیق غدر یولنی طوعشلردر . عقل اولنره طوغری یولی کوستره بیله طبعلری اولنری اگری بوله چکوب سوروکلر .

زکی مضامین

چارشیلرده خرسزلر وار . اوت کیلره حیدود دینیلیر . بریکیلره ایسه عدول ، تجار اطلاق اولنور .

۸ — هر ثروت زواله منتهی اولور . چونکه هرزنکن وفاتده ثروتدن صوبولوب فقیر کیده چکدر . اوحالده هرزنکن صوبولغه محکومدر .

۹ — فصل باپیامده بنده اولیان شلرایله ذکراولنیه جف برملکت بولیم واوراده اوطورهیم . بنی کنیش حالی ، دیندار ، علم وافتدار صاحبی ظن ایدیورلر . حال بوکه بو شیلر بدن پک جوق اوزاقلر . یاشادیم بتون آیلر بر سیاقده کچر . نه صفردن صاقنیرم ، نه ده رجبدن ... بن کندم ایچون جاهلم دیه اعتراف ایدیورم . عالم ایسه بکا عالم وفاضل دیورلر . اونلرک حالی ایله بنم حالم برغرابت تشکیل ایدر . حقیقت حالده اونلر ایله بن هیچز . نه بنم ، نه اونلرک دکری ، فضیلتی یوقدر . حالم جسدیمی احتوا ایتمکدن عاجزدر . ده فضا فلا کتیره فصل تحمل ایده بیلیرم ؟ نه موطلو اوکون که اولوم بو جسدی آلدی ، کوتورر ، اوکا راحت ایتدیریر ، بو حیات کورولتیشی ده صوصدورور .

۱۰ — دنیانک هانکی طرفه باقار ایسه ک باق ، بتون خلقک ، حتی الکبیرک واکمحترم آدملرک کندی . هوی وهوسلری آرقه سنده قوشدقلری کوررسک . هپ بر جیفه نك اطرافنده بر برینی تپه لهن ، چیرکین چیرکین اولویان برسورو کوپکلردر . اولنله ظن ایدیورم که او کوپکلرک اک صمدار واکشیمیمی بنم . فنا یوره کلی اولقی ، غل و غش ایله کچنمکدن باشقه برضیمیز یوقدر . حال بوکه الهیک ثوابه نائل اولقی ایچون تمیز یورکلی اولقی لازمدر . زمان آدملردن کیسی مدح ایده بیلیرسک ؟ هر کیم خانی تجریه ایدر ایسه اولنری ذم ایتمکدن کندیی آلهماز .

۱۱ — بدن حقیقی صوریورسکز . سزه جواب

بر منکشه

یاریم ساعتدر سنی دیکلدم : بر قاچ سرکرده و راهبک قوردینی بعض موضوعه لره استاداً آلفته لری تحفیر ایتسه دیک ، ساده جه سکا کولردم . فقط سن بو یوک طبیعتدن بحث ایتدک .. « آلفته لری طبیعت خیاات ایدیور » دیدک ، « طبیعتک نسل ما کنه سنی پارا ما کنه سی یامشدر » دیدک .. خایر افندی ، خایر .. اونلر طبیعت خیاات ایتسه لردی ، طبیعت ، چوقدن اولنری عمو ایدردی . او کوزل فرعون .. کوچوک برخطا ایچون نه کوزل باشلری قانی طیرناقلرنده چانیرداتشدر . اوحدت غفریتی هیچ هایقیر برکن کوردکمی ؟ .. فضا لریتره رده دیزلرنده سینهر .. آمانسز فوت ! .. بو ترکیبک معناسی ، اونک قارا

بوروشوق اختیار ، بیاض قاشلرک قیورعلری آلتندن ، جوجوق کوزلری کبی ایری و ماوی تحریرلی کوزلری صاچلرک سیاه دالغالرنده کزیده ررک ، سماوی برسله خطه سنی سوبله دی : — کوزل کنج ، مغرور چوجوق ! ایتامکده آتشین اولما .. دوشون که ، دنیا دینن بو هیچی صاغاناغده ، هر وارلق ، برحقیقت دالنده طوتونا بیلش برقاراکلی پارچاسیدر . غیر طبیعی شیلری ، چوقدن ، ثولومک سورونلرک کبی آغزیه سوروکله یوب آتدیلر .. جانلرک ، ثولومک بیله ترقی یونده مدهش برر وظیفه سی وازدر . بر برلرک مقاصلری کبی لزومسزی قیرپارلر ..